

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izbaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—. ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Dvignimo duhovno zavest!

(Misli k evharističnemu kongresu.)

V težki gospodarski krizi trepeče danes človeštvo. S silnim trudom se preživlja delavec, prav tako tudi kmet in obrtnik. Dasi zadovoljen z najmanjšim in najbolj skromnim življenjem, ga obdajajo dan nadan nove skrbi, kaj bo v doglednem času. Družinskemu očetu se je število otrok nabralo in skrbi so se podvojile. Ni on sam, ki mora živeti, tudi žena je tu, poleg nje pa še kopica otrok, ki morajo imeti potrebni vsakdanji kruh, obleko, zdravo in svetlo stanovanje, pozimi še toplo zakurjeno. Oče ve le to, da mora skrbeti za vse, ljubezen do družine je v njem tako silna, da sebe niti ne vidi več, ampak je vse njegovo življenje posvečeno edino le nji. Čeprav on čuti pomanjkanje in se odreče marsičemu, kar bi morda za težko delo nujno potreboval — da le vidi okrog sebe zadovoljne in vesele otroške obraze, je res zadovoljen.

Na svetu je zakraljeval mamon, pohlep po materialnih dobrinah tega sveta. Iz gospodarskega in družabnega življenja je vrgel božjo postavo. Namesto božje ljubezni in pravice je zavladalo med človeštvom hladno preračunavanje materialnih dobrin, lov za dobičkom, smotreno (racionalno) gospodarstvo na račun človeka-delavca, družinskega očeta. Vpeljujejo se v gospodarstvo novi stroji, človek mora na cesti v siromaštvo, v obup. Mamon-hudič, ki kraljuje v človeških srcih, žanje svoje uspehe. Človek znižuje sočloveku plačo, njegov edini zaslužek in edino sredstvo za tuzemsko življenje. Človek tira sočloveka do čimvečje produkcije zemeljskih dobrin, ne glede na to, ali ta zmora, ali ne zmora. Človeku je danes vseeno, če radi njegovega pohlepa za denarjem pade obnemogel človek, če si nakoplje neozdravljivo bolezen, če se smrtno ponesreči ali stalno poškoduje. Ob izgubi enega delavca-človeka dobi človek zopet drugega delavca-človeka, saj jih je še dovolj na razpolago.

Kapitalistični družabni red, ki ga je ustvaril hudič s kraljevanjem v človeških srcih, je naredil iz človeka zver, ki pije svojemu bratu po Bogu človeško kri.

In marsikateri izmed teh, ki služi mamonu, si predstavlja, da služi tudi Bogu! Grozna zaslepelost zanj in tudi za okolico, na katero ima svoj vpliv! Dvema gospodoma se ne more služiti. Ali hudiču, ki razpolaga z zemeljskimi dobrinami v svojih nakanah in seje s tem med človeštvo pohlep po uživanju, vzporedno z njim pa bodo, sovraštvo, obup in uničevanje, ali Bogu, viru neskončne pravice in ljubezni, miru

in blagostanju. Tu ni srednje poti, ampak le: ali — ali? Med hudičem in Bogom ni sporazuma, med dobrim in zlom ni mostu.

Bog, neskončna Pravica, je dal človeštvu dve glavni zapovedi, katerih druga pravi: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.« In nad to zapovedjo se lomi družabni red. Nad lomljenjem te zapovedi propada vse, kar je človek ustvaril: civilizacija, kultura in človeško blagostanje.

Rešitve od mamona osvojenih človeških src ne moremo pričakovati od tako zvanih višjih slojev. Pričakovati moremo rešitev le od najmanjšega v človeški družbi, od preziranega in za svetne dobrine oropane človeka, ki si danes z velikim trpljenjem služi vsakdanji kruh — to je od delavca. On mora v svojem srcu spoznati in v duši doživeti Boga, ki ljubi vse ljudi enako in sovraži krivico. Ni božje delo današnja kri-

vica, revščina in trpljenje, ki ga preživlja delavec in z njim vred nedolžna deca, to je delo ljudi, ki so prežeti kapitalističnega duha.

Naj bi letošnji evharistični kongres jasno potegnil črto med Bogom in mamonom v človeških srcih, da bi zaničevani in trpeči človeški rod spoznal vso božjo veličino in vzljubil Kristusa kot rešitelja z vsem srcem. Le če bo delovni človek v srcu docela doživel Kristusa in nadalje črpal iz Njega vso notranjo duhovno silo v boju za srečo in blagostanje proti hudičevemu pohlepu po zemeljskih dobrinah na račun človeka, krone stvarstva, takrat bo zasvetila zopet nova zarja v temo propadanja človeške družbe.

Dvignimo duhovno zavest božjega otroštva in borimo se proti vsaki krivici za pravico človeškega dostojanstva. Evharistični Kralj pa naj naše delo, trud in žrtve najmanjših v človeški družbi, blagoslovi, v svoje poveličanje in odrešenje človeštva!

S. Z.

Tik pred volitvami.

Odobreni kandidati štirih potrjenih list so zadnjih 14 dni razvili živahno agitacijo in priznati moramo, da se vsak pridno giblje v svojem volivnem okraju. Posebno živahno je tam, kjer kandidirajo po dva ali trije na eni listi. Gotovo je, da bo samo eden tako srečen, da bo postal poslanec, ostali pa razočarani.

Ljubljano je posetil v nedeljo vladni predsednik g. B. Jevtič in imel na Kongresnem trgu svoj agitacijski volivni govor. Njegov govor je izzvenel v hotenju po go-

spodarski in socialni obnovi države, pa tudi po stremljenju, da se ohrani mir. Kmalu po končanem zborovanju je odšel nosilec vladne liste g. B. Jevtič z avtomobilom v Zagreb, kjer je bilo tudi volivno zborovanje.

Zadnje dni se bo volivno gibanje še bolj ojačilo, ker so volitve, dasi javne, ko mora vsak volivec izjaviti volivni komisiji ime kandidata, vendarle — svobodne. Tako bodo morali kandidati na eni strani delati na to, da bodo volivce zainteresirali za volitve, na drugi strani pa še za lastnoosebo.

Tečaj JSZ v Celju.

V nedeljo, 28. t. m. se je vršil tečaj Jugoslovanske strokovne zveze v Celju. Vodila in priredila ga je centrala JSZ v Ljubljani. Tečaj, na katerem so govorili tov. Rozman Jožko, Marinček Anton, Lešnik Lojze in Žumer Srečko, je nadaljevanje širokopotezne prosvetne akcije, katero vrši letos JSZ. Tečaj je vodil predsednik celjske ekspoziture tov. Kranjc.

Nedeljskega tečaja v Celju se je pa udeležilo 42 tovarišev iz območja celjske ekspoziture JSZ. Prišli so fantje iz Slovenjgradca, Meže ob Dravi, Okonine, Nazarjev, Lubije, Polzele, Št. Petra, Rimskih toplic, Vojnika, Laškega, Hude jame, Sv. Jederti in Celja. Tečaj je bil v nedeljo dopoldne in popoldne v prostorih JSZ v Delavski zbornici v Celju. Predavanja so bila vzeta iz ljubljanskega tečaja in so odgovarjala

popolnoma udejstvovanju, razvoju in potrebam organizacije. Poslušalci so z velikim zanimanjem sledili predavateljem in si važnejše stvari zabeleževali, da si jih lažje ohranijo v spominu.

Ko bo še končan prav tak tečaj v bližnji bodočnosti tudi v Mariboru, bo Jugoslovanska strokovna zveza v letošnjem letu na prosvetnem polju v polni meri izvršila svojo nalogo. V Ljubljani, Celju in Mariboru bo v letošnjem letu blizu 200 fantov, ki so vsi najbolj agilni odborniki v naših skupinah, poučenih v najbolj potrebnih zadevah tako notranje organizacijskih, kakor tudi strokovnih in idejnih. Vsi ti bodo v bližnji bodočnosti najbolj agilni in odločni naši boreci. Jugoslovanska strokovna zveza koraka bodro in zavestno v bodočnost in borbo za pravico!

Bonboni
Čokolada
Wafelni

Čajanka
Deserti
Keksi

»SAŠA«

Express kava
Detail
KRANJ

VINIČARJI

Uredba viničarskega reda ima veljavo zakona.

V »Delavski Pravici« z dne 14. febr. 1935 smo objavili našo protestno vlogo na bansko upravo v Ljubljani, v kateri smo obrazložili nujno potrebo obstoja »Uredbe o viničarskem redu« in protestirali, da bi se ista sploh kdaj ukinita ali poslabšala v škodo viničarjev, kakor sta to po vesteh časopisja predlagala dva banska svetnika ob priliki zasedanja banovinskega sveta. Časopisje je pozneje sicer to vest demantiralo, kakor tudi ona dva gospoda, češ, da ta vest ni bila točna, da nista stavila nobenega predloga za ukinitve »Uredbe viničar. reda«, ampak, da sta predlagala, da bi se naj ista »izboljšala«. Da bi kdo od vinogradnikov predlagal izboljšavo viničarskega reda, h katerim pripadata tudi omenjena gg. svētніка, o tem mi viničarji precej dvomimo, vkljub vsemu zatrjevanju od kateregakoli naših delodajalcev.

Dne 11. aprila 1935 pa je g. ban na svojem potovanju posetil tudi Ljutomer. Tedaj sta bila med drugimi deputacijami sprejeta od g. bana tudi zastopnika Strokovne zveze viničarjev tovariša načelnik in podnačelnik, ki sta ponovno predložila g. banu v obliki spomenice naše težnje predvsem radi viničarskega reda in drugo.

Gospod ban je naša zastopnika zelo prijazno sprejel ter je obljubil, da hoče štiti interese revnega viničarskega delavstva. Dva dni pozneje pa je že sprejelo načelstvo Strokovne zveze viničarjev od srezkega načelstva v Ljutomeru naslednji dopis:

Sr. načelstvo v Ljutomeru, dne 5. apr. 1935.
II. No. 3121-1. — Protest radi namere ukinitve »Uredbe o viničarskem redu«.

Strokovni zvezi viničarjev v Ljutomeru.

Po nalogu kraljevske banske uprave se obveščate v zvezi z Vašo predstavo z dne 12. febr. 1935, da člana banskega sveta gg. Janžekovič in Skuhala nista zahtevala ukinitve »Uredbe o viničarskem redu«, marveč sta pledirala le za spremembo citirane uredbe, v toliko, da bi se zagotovila viničarjem vsaj minimum, ki je potreben za preživetje viničarskih družin. Dalje sta zahtevala tudi spremembo določil glede po-

ravnave sporov med viničarji in vinogradniki in sicer naj bi se vsi spori obravnavali mesto v občinskih uradih pri rednih sodiščih, kamor že itak pride 60—80% vseh sporov, ker pri občini ni mogoče doseči poravnave. Razen tega sta predlagala, naj se misli na to, kako bi se izvedlo starostno zavarovanje in sicer ne samo viničarjev, temveč tudi kmečkih poslov sploh. »Uredba o viničarskem redu«, izdana po bivši oblastni skupščini mariborske oblasti z dne 20. jul. 1928, je bila sprejeta na osnovi čl. 64 zakona o oblastni in srezki samoupravi v zvezi z zakonitim pooblastilom v čl. 562 zakona za leto 1928-29, ima torej veljavo zakona (podčrtal pisec) in bi se mogla spremeniti, bodisi v korist viničarjev, bodisi v korist vinogradnikov samo z zakonom, izglasovanim in sprejetim v narodni skupščini. Ker je uredba razen tega razmeroma dobra in so v njej pravično zavarovane pravice viničarjev in vinogradnikov, ne kaže v sedanjih izredno težkih in kritičnih gospodarskih in socialnih prilikah še enkrat načeti to težko vprašanje. Srezki načelnik: (Podpis nečitljiv).

Ta dopis objavljamo, da viničarjem in vinogradnikom javno povemo, da ima »Uredba viničarskega reda« veljavo zakona in torej ni to samo navadna naredba podpisana od bivšega velikega župana, katera bi sedaj ne imela več veljave, ker oblastne skupščine več ne obstojajo, kakor je to nedavno zatrjeval tukajšnji vinogradnik g. Vrbnik ob priliki viničarske komisije v občinskem uradu Ljutomer-okolica, kar trdijo še mnogi drugi vinogradniki.

Gospodje vinogradniki! Svetujemo vam, da najprej »Uredbo o viničarskem redu« izpolnjujete tudi glede dolžnosti, potem šele kričite o neznanosti bremen, katere vam baje ta »Uredba« nalaga.

Vse tovariše viničarje pa opozarjamo na dejstvo, da nič ne pomaga neorganiziran okrog hiše preklinjati, in ne viničarkam jokanje, marveč se morate organizirati pri Strokovni zvezi viničarjev ter se potom organizacije na podlagi viničarskega reda boriti proti krivicam in za pravico. — Načelstvo Strok. zveze viničarjev.

Iz centrale. Umrla je članica posmrtninskega sklada, tovarišica Megla Katarina pri Veliki Nedelji, za katero moramo izplačati 1000 Din posmrtnine. Radi tega moramo sedaj razpisati novo zbirko za 47. slučaj, zraven pa bomo pridjali dvakratno izredno zbirko, tako, da se bode sedaj zbiralo skupno za 47., 48. in 49. slučaj. Upamo, da bo ta ponovna izredna zbirka letos zadnja. Vse te člane opozarjamo, da tudi to zbirko in vse zaostale, kakor tudi članarino organizaciji čimprej plačajo, kar je to sedaj ob času dela in zasluzka mogoče, dočim bode na jesen in zimo težje plačevati. Članarine si plačajte kolikor mogoče vnaprej. — Blagajnik.

Skupinski odborniki in organizacijski zaupniki, naročite si brošurico »Praktični govornik«. Kdor hoče uspešno nastopati kot govornik na sestankih in shodih, mora imeti to važno knjižico. Posamezen izvod stane 6 Din, pri večjem naročilu 5 Din. Naročite!

★

»Priročnik« je knjiga, v kateri najdeš kratko pa jedrnatno objasnjene vse pravice, ki ti jih nudi naša delavska socialna zakonodaja. To knjigo bi moral imeti vsak delavec. — Posamezen izvod stane 10 Din, pri večjem naročilu pa 8 Din.

Od uprave policije smo prejeli sledeče:

Razglas.

Ljubljana, 24. aprila 1935.

Z ozirom na prirejanje shodov in posvetov v predvolilni dobi razglasa ta uprava policije: »Po zakonu o društvih, shodih in posvetih iz leta 1931 je prijavljati kakršnekoli shode in posvete v rokih, ki jih predvideva ta zakon in to:

1. Vse shode in posvete, ki jim je namen pretresanje političnih vprašanj ali vršitev politične akcije, je treba prijaviti najkasneje tri dni pred dnevom, ko naj bo zbor odnosno posvet. Za take shode je potrebna predhodna dovolitev te uprave policije. Če oblastvo najkasneje 24 ur pred časom, ko se naj vrši shod ali posvet ne izda dovolitve, se smatra, da je shod odnosno posvet prepovedan. V prijavi, ki jo mora podpisati vsaj eden sklicatelj, z navedbo svojega poklica in bivališča, se mora navesti kraj, čas in dnevni red shoda ali posveta. Pri posvetih je treba navesti v prijavi tudi poklic in bivališče vseh osebno povabljenih oseb.

2. Za shode pod vedrim nebom in njihov sprevede je potrebna posebna dovolitev te uprave policije pod istimi pogoji, kakor za prej navedene politične shode in posvete. Prijaviti jih je tri dni prej.

3. Politične stranke pa morajo shode, posvete, konference v zaprtem prostoru 24 ur prej prijaviti tej upravi policije, ni jim pa potrebna predhodna dovolitev te uprave policije, razen za shode pod milim nebom.

Roki 3 dni in rok 24 ur za prijavo shoda, konference, posveta, ki ga skliče odobrena politična stranka v zaprtih prostorih se računajo tako, da se dnevi prijave in dnevi, ko se vrši shod, povorka, posvet ne vzamejo v obzir. Pri roku 24 ur za izdajanje oblastvenega dovoljenja se pa ure priobčitve in pa ure, ko se shod, posvet prične ne vračunajo.

Tako prijavljanje shodov in posvetov je tudi v interesu sklicateljev samih, da more oblastvo zaščititi popolno svobodo in varnost zborovanj ter prostost opredeljevanja volilcev.

Sklicatelji shodov in posvetov, ki ne bi upoštevali teh predpisov društvenega zakona bi občutili kazenske posledice § 36 društvenega zakona, ki so zapor do 30 dni ali denarna globa do 5000 (pettisoč) Din, odnosno obe kazni.

Žig. — Upravnik policije: Kerševan, s. r.

Tekstilna industrija ima v naši državi 370 tovarn in to: 9 bombažnih predilnic s 130.000 vreteni, 45 bombažnih tkalnic, dalje 30 predilnic in tkalnic za volno z 58.000 vreteni, 41 tovarn za predelovanje konoplje in lanu, 6 tovarn za izdelovanje vrvi in eno tovarno za izdelovanje jute. V 13 tovarnah se izdeluje umetna svila, nogavice in trikotaža se izdeluje v 91 podjetjih, zavese in čipke se izdelujejo v 20 tovarnah, 11 je tovarn za izdelovanje preprog, 12 za izdelovanje vate in bombaža, 39 za izdelovanje klobukov in 34 za izdelovanje perila in oblek.

★

V navedenih tovarnah je zaposlenih cca 20.000 delavcev in izdelajo blaga povprečno na leto za 3 milijarde dinarjev. Zanimivo bi bilo, ako bi objavili tudi podatke, koliko to delavstvo pri tej ogromni produkciji zasluži! (Prip. ured.) (Industrijski pregled.)

Nekaj gradiva je došlo prekasno in to vsled tega, ker smo list v tiskarni uredili en dan prej kot običajno. Priobčeno bo v prihodnji številki.

Urednik.

Zaradi preselitve trgovine

prodajam manufakturo, konfekcijo, srajce, nogavice po globoko znižanih cenah

KOLBEZEN FRANC
CELJE

V Jugoslaviji imamo dosedaj 101 rudnik za premog, v katerih je zaposlenih 30.286 delavcev. V Liki, Dalmaciji, Hercegovini in Črni gori v smeri Dinarskih Alp se nahajajo največja ležišča bauksita. Iz bauksita se izdeluje aluminij. Pri nas ves bauksit izvažamo. Leta 1920 smo ga izkopal 19.057 ton, v letu 1926 133.692 ton, v l. 1933 je produkcija zopet nekaj padla in sicer je znašala 80.955 ton. Aluminija bi pri nas rabili letno za cca 1000 ton, toda dosedaj še nimamo tovarne, katera bi to važno kovino izdelovala. V produkciji bauksita smo v Evropi na tretjem mestu. (Industrijski pregled.)

Ne skrunite Gospodovega dne!

Pisali smo že, kako sramotno nizke plače prejema delavstvo pri regulaciji Savinje. Vsi protesti delavskega časopisja, javnosti in prizadetega delavstva niso nič pomagali, kljub temu, da so

osebno obljubljali, da bodo zadevo uredili, če ostalo pri plačah, ki jih je podjetnik določil in sicer 16 do 18 Din dnevno za 10-urno delo!

Toda ni dovolj, da se to delavstvo tako izkorišča, treba je še novega izkoriščanja. Dela na regulaciji Savinje se vrše tudi ob nedeljah. Po vsej verjetnosti menijo gospodje, da so se ti delavci dovolj odpočili, ko so bili brez dela in ne bo dolgo, da bodo zopet, pa bodo ponovno lahko počivali, kolikor jih bo volja.

Ali res ni nikogar, ki bi tu napravil red? Ali je res vseeno, nedelja ali delavnik, in se dela v petek in svetek. Ako je v resnici veliko dela in je nujno, da bo izvršeno, naj se vzame v delo več ljudi, saj jih je dovolj, ki so še poleg teh brez dela.

Morda pa mislijo gospodje, da delajo s tem delavcem še uslugo, da si v nedeljo zaslužijo ono, kar jim med tednom, dajo premalo. Res zelo posrečena rešitev za podjetje, za delavstvo pa nova žrtev.

Ali mar delavec v nedeljo ni potreben počitka kot vsak drug človek. Nedelja je Gospodov dan. Zato naj se s prakso, da se posebno še javna dela izvršujejo ob nedeljah, enkrat za vselej preneha.

Po § 12 zakona o zaščiti delavcev je vsako delo pomožnemu osebju ob nedeljah prepovedano. Inšpekcija dela, kje si? Ako imamo zakone, naj se le-ti izvajajo.

Javno vprašanje.

Nedeljski »Delavski vestnik«, ki izhaja kot priloga »Slovenca«, piše pod naslovom »Krščanska strokovna organizacija med Slovani«, da ima ta v Jugoslaviji le 2.675 članov, dočim jih ima v resnici samo **Jugoslovanska strokovna zveza sama po stanju 1. januarja 1935. 4044 skupno z zvezami in skupinami**, brez Radničkoga strokovnega saveza v Zagrebu in Splitu, ki je tudi v Jugoslaviji. Torej je število kršč. strokovne organizacije le nekoliko večje. Ne moremo si drugače razlagati, kot da je to poročanje namenoma pomotno, po bogve kako starih podatkih. V svrhu objektivnega poročanja »Delavskega vestnika« o krščanski strokovni organizaciji bi se lahko pisec točno informiral v pisarni Jugoslovanske strokovne zveze, ki je vendar prav tako v Ljubljani kot uredništvo dnevnika in radevolje informira vsakogar, ki ga zanima stanje organizacije.

V istem članku in sicer med polemiziranjem o enotnosti v kršč. strokovnih vrstah je tudi sledeči stavek: »S tem v zvezi so tudi osebna vprašanja nekaterih voditeljev, ki bi se čutili omalovaževane, če bi se morali umakniti s svojih mest v korist skupnosti. Napačni radikalizem je mnogokje kriv, da ni solidarnosti med kršč. delavci in nameščenci.«

Uredništvo »Slovenca« nujno prosimo, da se čimprej izrazi o težki obdolžitvi, ki jo je napravilo nekaterim voditeljem, ki po njegovem mnenju razdiralno vplivajo na enotnost v kršč. strokovni organizaciji. V kolikor je ost zadela nas, povemo to:

Ze na vseh občnih zborih JSZ, sestankih in sejah je lahko vsakdo ugotovil, da vlada v Jugoslovanski strokovni zvezi popolna enotnost, še močnejši dokaz k temu so pa uspehi, posebno v zadnjem poslovnem letu, kateri bi vsled pomanjkanja nujno potrebne povezanosti med voditelji in članstvom, gotovo izostali. Med nami ni spora. Ugotavljamo pa, da so ravno take vesti, ki jih brez vsake stvarne podlage poroča »Del. vestnik« zmožne uvesti v delavske vrste

Nova uredba o zaposlitvi tujcev v naši državi.

V »Službenih Novinah« z dne 30. marca je bila objavljena uredba ministrstva za socialno politiko o zaposlitvi tujcev v naši državi. Ta uredba je po 30 dneh objave stopila v veljavo. S tem dnevom preneha veljati dosedaj veljavni pravilnik in ostali predpisi iz leta 1925. V splošnem je nova uredba znatno poostriala pogoje, pod katerimi se smejo v naši državi zaposliti tuji državljani. Člen 2., določa, da **noben tuj državljan ne sme biti zaposlen v naši državi, predno ne dobi dovoljenja od pristojnih oblasti.**

Predpisi uredbe pa se ne nanašajo na tuje znanstvenike, književnike, igralce in druge umetnike, ki prihajajo v našo državo posamezno ali v skupinah, toda ne zaradi nameščenja. Dalje športniki, dopisniki tujih listov, služab-

Pri vsaki upravni oblasti prve stopnje se ustanovi poseben odbor za tuje delavce, ki poroča banu o vseh prošnjah in o vseh zadevah, ki se tičejo dovoljenj o zaposlitvi tujih državljanov. Ta odbor sestavljajo šef oddelka za socialno politiko, referent inšpekcije dela ter še en zastopnik upravnega oddelka in oddelka za trgovino, obrt in industrijo, pri vsaki banski upravi. (Delavska zbornica ni zastopana v tem odboru.) Mnenja odbora pa za bana niso obvezna.

Za izdajo dovoljenj določa uredba zelo stroge mere, ki se nanašajo zlasti na točne dokaze o potrebi ter o sposobnosti tujega državljanca, ki ga želi kdo zaposliti v naši državi.

Ze izdano dovoljenje inozemcu mora pristojna oblast uničiti oziroma preklicati in sicer, če se v določenem roku ne izpolnijo pogoji, na katere je vezana veljavnost izdanega dovoljenja; če so v prošnji ali seznamu podatkov o tujem državljanju netočni podatki. Če delodajalec ne sklene v predpisanem roku s tujcem službene pogodbe. Če tuji državljan zlorabi gostoljubje naše države, kakor tudi, v vseh drugih primerih kršitve te uredbe ali izdanih predpisov, brez ozira na to, ali je bila izrečena denarna kazen, ali ne.

Inšpektor dela ali oblastni organi morajo ugotoviti in takoj o tem obvestiti pristojno oblast zaradi nadaljnjega postopanja, če ugotove, da so tuji državljani zaposleni brez dovoljenja, odnosno po poteku dovoljenja in v nasprotju s členom 6. te uredbe. Da niso izpolnjeni pogoji, pod katerimi je bilo dano dovoljenje. Da delodajalec ne vodi registra o tujih nameščencih, da ni izpolnil svojih obvez po tej uredbi in da ni sklenil s tujimi nameščenci službene pogodbe.

Po odstavku 2. člena 28. sme minister za socialno politiko in narodno zdravje v soglasju z ministrskim svetom in če se pokaže potreba odrediti, da se izvrši revizija vseh dovoljenj oziroma izkazil, izdanih na nedoločen čas po uveljavljenju te uredbe in da se ta dovoljenja nadomeste z novimi, v kolikor bodo izpolnjeni pogoji po tej uredbi.

Uredba določa tudi denarne kazni radi kršitve predpisov in sicer od 100 do 10.000 Din v posameznih slučajih. Te globe se stekajo v fond za neposredno podpiranje brezposelnih domačih delavcev.

Ta uredba bo gotovo natisnjena v brošurici in jo bo mogoče za malenkostno odškodnino nabaviti vsem našim krajevnim skupinam in zaupnikom.

To so dobički!

Ko vse ječi vsled gospodarske krize in toži o težkih časih (upravičeno ali neupravičeno, je težko ugotoviti) izkazuje borski bakreni rudnik v bilanci za leto 1954 66 milijonov čistega dobička. Na podlagi tega horendnega zneska bodo delničarji prejeli na vsako delnico po 100 frankov in sicer: na prvenstvene delnice 150 in na navadne delnice pa 127 frankov dividende. Prav toliko so prejeli tudi za leto 1955. Za leto 1950 pa je znašala dividenda celih 500 za prvenstvene in 297 frankov za navadne delnice. V tem letu so tedaj prejeli delničarji za vsako delnico po 100 frankov povrnjeno njeno trikratno vrednost. Francosko časopisje, ko poroča o podatkih bilančnega poročila te družbe imenuje ta finančni položaj za »veličasten«.

Danes ni v Jugoslaviji industrijskega podjetja, ki bi izkazovalo ugodnejšo bilanco; skoraj vse investicije odpisane, velike razpoložljive naložbe v bankah, podjetje dela skoraj izključno z lastnimi sredstvi itd. Čisti dobiček preračunan na dinarje znaša čez 66 milijonov Din letno. Za primerjavo navajamo, da je znašal v najboljšem letu Trboveljske njen čisti dobiček pri glavnici 200 milijonov Din (leta 1929) 45,5 milijonov Din. Bilanca borskih rudnikov kaže, kako plodonosno je udejstvovanje inozemskega kapitala v našem rudarstvu.

Tu se tedaj ne pozna kriza. Vendar pa jo pozna delavstvo, ki za težko in naporno delo prejema plačo, ki je preje podobna milošćini kot zaslužku za pošteno in težko delo. O tem

Ne pozabite na proslavo 25 letnice

skupine kovinarjev na Javorniku

ki bo v nedeljo, dne 26. maja 1935.

Temu slavju se naj pridružijo vse naše gorenjske, po možnosti pa tudi ostale skupine in zveze

niki in šoferji tujih državljanov, ki prihajajo v našo državo kot turisti. Trgovski potniki tujih podjetij, ki opravljajo posle po določenih trgovinskih pogodb. Dalje dijaki radi izučevanja in monterji za montiranje strojev, dobavljenih od tujih tvrdk, toda le za čas montiranja.

Pristojne oblasti za izdajanje dovoljenj zaposlitve tujih državljanov so: 1. Ban kot oblast I. stopnje; 2. Minister za socialno politiko kot oblast II. stopnje.

Dovoljenje se da v načelu za kvalificirana dela oseb, ki imajo posebno strokovno izobrazbo in v kolikor to dopušča stanje domačega trga in še za nekatere druge kategorije tujih državljanov, ki so ali naše narodnosti, ali pa so rojeni in vzgojeni v naši državi, ali da so prišli pred 14. junijem 1922, to je pred uveljavljenjem zakona o zaščiti delavcev, v našo državo. Dovoljenje za zaposlitev se daje za določen čas in to največ za eno leto, ter za nedoločen čas, ki velja do preklica. Dovoljenja se dajejo samo v slučaju, da so taki inozemci specialisti z ozirom na pomanjkanje domačih moči nujno potrebni ter pod pogojem, da zaposli delodajalec najmanj isto število naših državljanov odgovarjajoče stroke zaradi specializiranja in usposobljen je v isti vrsti posla, odnosno, da jim omogoči usposabljanje za določen čas, na kateri drug način, ki ga določi pristojna oblast.

Pri izdajanju dovoljenj so merodajne izjave javnih borz dela, če so na njenem področju taki delavci domačini brez posla in če naj se dovoli zaposlitev tujca. Borze dela se obračajo za mnenja na obstoječe strokovne organizacije, ki vodijo seznam brezposelnih članov. Če so naši državljani določene stroke brez službe, morajo pristojne delavske zbornice odnosno prizadeta strokovna združenja, ki vodijo evidenco o svojih brezposelnih članih, obvestiti o tem pristojno borzo dela in v svojih poročilih navesti poleg osebnih podatkov brezposelnih tudi njih strokovno kvalifikacijo in prakso. Borza dela mora napotiti delodajalca tja, kjer more ta dobiti zahtevano delovno moč.

Uredba predpisuje letno takso na vsakega tujega delavca, ki znaša od 200 do 5000 Din po značaju posla, ki ga opravlja tuji državljan. Te takse se stekajo v fond za neposredno podpiranje brezposelnih domačih delavcev.

nesoglasje. In ako je »Del. vestnik« v resnici na tem, da ohrani solidarnost in enotnost v kršč. strokovnih organizacijah, kako potem spravlja v sklad taka poročila — na to naj nam odgovori.

Skupščina krajevne bratovske skladnice

(Dalje)

Podporni skladi.**Zobozdravstveni sklad za delavstvo.**

Upravljanje tega sklada se je v letu 1934 preuredilo tako, da se vrši na osnovi paritetnih obveznih prispevkov podjetja in zavarovanih članov. Vsak zavarovani član prispeva na mesec 5 Din in prav toliko tudi podjetje.

V letu 1934 je bilo izdanih 1053 nakazil, od teh je bilo 965 od katerih je 90 ostalo neizrabljenih. Proračunjena nakazila so znašala za 128.435 Din, neporavnanih pa za 87.195 Din. Ako prištejemo k temu znesku še zaostanek iz leta 1933 v znesku 26.075 Din, vidimo, da je bil zobozdravstveni sklad koncem leta obremenjen z izdanimi nakazili v znesku 114.070 Din. Od izdanih nakazil je odpadlo 531 nakazil na zavarovane člane, 522 pa na družinske člane.

Poslovni uspeh v številkah je sledeči:

Dohodki:

Prispevki delavstva	Din	155.190
Prispevki podjetja	Din	155.190
Obresti naložene imovine	Din	6.802
Preostanek iz prejšnjega leta	Din	84.717

Skupaj Din 351.899

Izdatki:

Zobozdravljenje za člane	Din	100.450
Zobozdravljenje za druž. člane	Din	107.945

Skupaj Din 208.375

Poslovni prebitok Din 155.524

Poročilo navaja tudi izkaz zobozdravstva za nameščenice, ki je bilo ustanovljeno v preteklem letu. O tem mi ne bomo poročali drugega kakor to, da plačujejo nameščenice na mesec 10 Din in prav toliko tudi podjetje. Knjigovodstvo tega sklada se vodi ločeno od sklada za delavstvo.

Lokalni sklad za podpiranje nezaposlenih.

Poročilo navaja, da je v letu 1934 prejelo podpore vsega skupaj 14 bivših članov bratov. skladnice in 2 družinska člana. Dovolile so se tudi v nekaterih upoštevanja vrednih slučajih izredne podpore. Brezposelnost se je pojavila (Dobrava) samo v času od 1. jan. do 17. avg.

Dohodkov je imel sklad 67.539,50 Din in sicer: od obresti naložene imovine, pripadajočih podpor iz sklada za podpiranje nezaposlenih rud. in top. delavcev in drugih dohodkov.

Izdatkov pa 42.425,90 Din in sicer: za redne in izredne denarne podpore, upravni stroški za brezposelne kovinarje v železarni Muta (5000) in obresti dolga pri Javni borzi dela.

Premoženje tega sklada se je v preteklem poslovnem letu povečalo za Din 24.913,60 Din.

Bolj podrobno o tem skladu kakor tudi o celotnem poročilu se bo poročalo na prvem članskem sestanku, na katerega radi važnosti ze danes vabimo k številni udeležbi.

Sklad za podpiranje nezaposlenih rud. in top. delavcev.

Od prispevkov delavstva in podjetja je imel Dohodkov Din 197.079,50
Izdatkov na izplač. podporah Din 1.170.—
Poslovni prebitok je znašal Din 195.909,50
in je bil na podlagi pravil tega sklada poslan glavni bratovski skladnici v Ljubljani.

Drugi podatki.

Pod tem naslovom obravnava poročilo sklepe upravnega odbora na svojih sejah, ki pa za naše poročilo niso važni. Potrebno pa je omeniti iz tega poročila sodelovanje brat. skladnice pri protituberkuloznem dispanzerju.

Že v lanskem letnem poročilu je bilo navedeno, da se je poslovanje dispanzerja na Jesenicah pričelo dne 3. marca 1934 v bolnici krajevne brat. skladnice. Za vodjo dispanzerja je

seveda naše meščansko časopisje ne poroča. Zakaj neki? Saj to vendar ni važno, kdo in kako ustvarja to horendno bogastvo. Glavno je, da nam od tega tuji kapitalisti dajo košček črnega kruha, da ne poginemo od ubožstva in lakote. Je to za nas vse ironija, ki ji ni primere.

bil nastavljen zdravnik specialist za pljučne bolezni g. dr. Furlan Tomaž, asistent sanatorija na Golniku. Kot pomočnica za dispanzersko delo pa je bila nastavljena zaščitna sestra Marija Birkova.

Vse delo v dispanzerju se je vršilo v tesni zvezi z upravo bratovske skladnice, ki je vodila ob enem tudi upravo dispanzerja, dokler ni bil sestavljen za to poseben kuratorij.

V letu 1934 je ordiniral dispanzerski zdravnik 49krat. Pregledanih je bilo vsega skupaj 2035 oseb, od teh 890 moških in 1145 ženskih. Pri prvih pregledih, ki jih je bilo 1561, je ugotovljenih 54 slučajev odprte tuberkuloze in sicer pri 28 moških in 26 ženskah. Nadalje je bilo ugotovljenih 155 slučajev zaprte tuberkuloze in sicer pri 68 moških in pri 87 ženskah. Ponovnih pregledov je bilo izvršenih 674 in sicer 259 pregledov moških in 415 pregledov pri ženskah. Od teh pregledov odpade 259 pregledov na osebe z zaprto tuberkulozo in 299 pregledov na osebe z odprto tuberkulozo.

Delavske mezde v Dravski banovini.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

(Po stanju 31. marca 1935.)

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je letos v januarju objavil mezde podatke svojih zavarovancev po stanju 31. dec. 1934. Danes prinašamo analogne podatke po stanju 31. marca 1935. Podatki so ločeni za delavce v mestih in delavce na deželi. Pod mesta smo računali Ljubljano, Maribor, Celje, Kranj in Ptuj ter njihove bližnje okolice. Mezda statistika se ne nanaša na vajuence, ki so neglede na višino faktičnih prejemkov brez izjeme vsi izvršeni v 1. mezdni razred (dnevno 6 Din), temveč samo na ostale delavce, pomočnike, nameščenice itd. V tabeli smo izkazali poleg povprečnih dnevni zavarovanih mezd v vsaki posamezni industrijski skupini tudi število delavstva in razlike mezd v tromesečju od 31. dec. 1934 do 31. marca 1935.

Mezde so v mestih v glavnem padle za 0,74 Din, dočim so na deželi narastle za +0,19 Din. Povišanje mezd na deželi je umljivo že radi sezije same, katera se začne vsako leto nekako v mesecu marcu. Ker so pa vključ sezijske mezde v mestih padle, je to znak, da delodajalci v mestih še nadalje znižujejo mezde.

Podrobnejša analiza mezdne statistike kaže, da problem delavskih mezd pogreša pri nas gotovega reda, ker v spodnjih naših številkah ne najdemo običajne statistične regularnosti ali zakonitosti. Edino industrija kože izkazuje

Dispanzerski zdravnik je cepil skoraj vse učence in učence osnovnih šol v okolišju ter meščanske šole na Jesenicah.

Od skupnih 2025 pregledov, ki so bili v letu 1934 izvršeni v dispanzerju, odpade 1580 pregledov na zavarovance Krajevne brat. skladnice na Jesenicah, 95 pregledov na zavarovance Okr. urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, 61 pregledov na zavarovance Humanitarnih fondov državne železnice, 254 pregledov na osebe, ki niso bile zavarovane in 245 pregledov na šolsko mladino.

Na inicijativo krajevne protituberkulozne lige na Jesenicah je bil za upravo dispanzerja sestavljen poseben kuratorij, v katerem je zastopana Kranjska industrijska družba po g. dr. Maksu Obersnelu, Krajevna bratovska skladnica po g. Tomanu Francu in g. Kunčiču Rudolfu, mestna občina Jesenice po g. Avseniku Janku, občina Koroška Bela po g. Šoberlju Virgilju ter Krajevna protituberkulozna liga na Jesenicah po g. dr. Čehu Milanu in Šetincu Ivanu. Ta kuratorij se je na svoji seji v mesecu oktobru 1934 konstituiral: Predsednik g. dr. Maks Obersnel, podpredsednik g. dr. Čeh Milan, tajnik in blagajnik Šetine Ivan, za računskega pregledovalca pa g. Toman Franc in g. Kunčič Rudolf. Na isti seji se je sprejel tudi poslovnik kuratorija protituberkulozne lige na Jesenicah. (Konec.)

napredovanje v mestih in na deželi ob enem, to je +0,06 Din oziroma +0,18 Din. Drugače pa vsepovsod odgovarja napredovanju mezd v mestih nazadovanje mezd na deželi in napredovanju mezd na deželi nazadovanje mezd v mestih. To nasprotovanje mezdni tendenci je pri posameznih industrijah izredno veliko. Tako n. pr. so mezde v trgovini v mestih padle za -1,40 Din, na deželi pa istodobno narastle za +2,71 Din; obratno so pa mezde denarnih in zavarovalnih zavodov v mestih narastle za +4,82 Din, na deželi pa istodobno padle za -2,16 Din itd.

Če vzamemo mezdne razmere celokupnega članstva OUZD-a, to je delavstva v mestih in na deželi, vidimo, da so mezde samo štirih industrij pomebnije napredovale in sicer:

Denarni in zavarovalni zavodi +3,77 Din; Predelovanje kože +0,57 Din; Industrija kože +0,55 Din; Industrija papirja +0,11 Din.

Vse ostale industrije Dravske banovine, kolikor so zastopane pri OUZD, pa kažejo vključ ožvljavajoči se seziji še vedno nazadovanje plač ali pa vsaj ne ozira vrednega napredovanja plač.

O gornjem poročilu OUZD bomo v eni prihodnjih številkk »Delavske Pravice« priobčili naše mnenje. — Uredništvo.

Bilanca OUZD za leto 1934.

V »Del. Pravici« smo priobčili uradno poročilo o poslovanju OUZD za l. 1934. K temu poročilu smo prejeli sledeče: Računski zaključek izkazuje presežek ca. 1 mil. Din. Nerazumljivo je, da se v socialnih ustanovah in to prav posebno še v eminentno delavskem, hoče doseči v največji tiski in bedi presežke. Ako socialna delavska ustanova zaključuje svoj račun koncem leta z eno paro prebitka, je to vse v redu, pa še več, če izkazuje primanjkljaj magari — ni to nobeno zlo, ali slabo gospodarjenje, če je uprava storila vse, kar je dolžna storiti po zakonu, statutu in navodilih Suzorja in tudi svojem čutu, ki pa mora biti vsaj nekoliko socialen. Poudariti je treba, da je režija prekomerno prevelika, saj dosežejo izdatki za upravo, zdravnike in samoupravo domalega eno četrtino vseh dohodkov in prispevkov itd. circa 40.000.000 dinarjev. — Le preveč birokratizma in premalo pravega smisla za najbednejše med bednimi. Zaostanki na predpisanih premijah pa ne bodo več posledica gospodarske krize, ki je postala latentna od leta 1920 dalje, nego v veliki meri spekulacija z obrestno mero. Obresti od zaostalih premij znašajo pri OUZD namreč 6%, medtem ko plačujejo delodajalci pri svojih denarnih zavodih tudi 10 in še višjo obrestno mero, ne oziraje se na tozadevna določila finančnega ministrstva. V poročilu OUZD je tudi procentualno izražen odstotek obolelih in

onih, ki so uživali hranarino. Zanimivo je sicer, da ta odstotek raste. Vzrok je iskati v marsičem — porast članstva, slabe prehranjevalne razmere delavca (radi nizke mezde), v veliki meri pa tudi v tem, ker nimamo še danes starostnega in invalidnega zavarovanja, ki je po zakonu že predvideno. Latentna kriza in obupno stanje delavstva, je nujni apostolat, da se te vrste zavarovanja že enkrat izvedejo in da tudi v tem konkuriramo podobnim ustanovam širom sveta. Vedno se ponavljajo iz leta v leto iste težnje zavarovanja in se bodo, dokler ne bodo ta pereča vprašanja enkrat rešena. Ni naš namen obdelavati bilance v materialnem in tehničnem pogledu toliko, kot zasledovati napredovanje te ustanove in kritizirati politiko samouprave te ustanove, če se ne drži trdo smernic in težen vsega zavarovanja.

Agitirajte za »Delavsko Pravico«!

Pridobivajte ji novih naročnikov!

Urejuje in za uredništvo odgovarja: Peter Lombardo. — Za Jugoslovansko tiskarno: K. Čeč. — Izdaja za konzorcij »Delavske Pravice«: S. Žumer.